

Vážený pane předsedo vlády,

z Vašeho pověření mi místopředsedkyně vlády a ministryně financí paní JUDr. Alena Schillerová Ph.D. zaslala naprosto nezdařenou odpověď na naši e-mailovou korespondenci ze dne 21. a 22. září 2019 ve věci problematiky financování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí v souvislosti s plněním Vašeho volebního programu: „...*Finančně podpoříte s využitím národních i evropských zdrojů jednotky sborů dobrovolných hasičů a radikálně zkvalitníte jejich vybavení...*“. Podle obsahu lze dovodit, že odpověď byla vypracována za účasti HZS ČR se zavádějícími údaji s pravděpodobným cílem, obhájit neobhajitelné ve vztahu k dlouhodobému podfinancování jednotek SDH obcí.

1. Paní ministryně financí mj. uvedla, že „*k navyšování investičních dotací ze státního rozpočtu pro jednotky dobrovolných hasičů obcí dochází zejména od roku 2016*“. K navyšování těchto dotací sice dochází, ale jejich výše je nedostatečná a nepokrývá ani prostou reprodukci. Struktura dotací směřuje zejména na pořízení dopravních automobilů na úkor nejvyužívanějších zásahových cisternových automobilových stříkaček (CAS) jednotkami SDH vybraných obcí pro záchranu životů a majetku občanů, bez kterých je zásah nemyslitelný. Kvantitativně (1.414 ks) nakupované dopravní automobily (DA) nejsou pro zásahovou činnost nijak vybaveny (proto jsou asi 7x levnější než CAS) a jejich vybavování obcemi je ze strany HZS ČR zakazováno, přestože obce vkládají do těchto vozidel minimálně stejný objem finančních prostředků jako stát. V technických podmínkách dotačního programu DA vydaných HZS ČR pro rok 2020 je uvedeno: „... *není vybaven vestavěnou hasicí technologií ani pevnými úchyty pro její stálé umístění*“. I když má DA sloužit pro přepravu hasičů, ale i např. evakuovaných osob, tak není povolováno ani to, aby bylo možné vozidly přepravovat evakuované osoby na nosítkách (postižených nebo zraněných). Otázkou je, zda by finanční prostředky vkládané do DA nemohly být efektivněji využity a zda jsou na místě tak striktní zákazy? Řada obcí po skončení pětiletého období udržitelnosti projektu plánuje vozidla upravovat tak, aby měly širší využití. Ale až za pět let. Do té doby budou DA vozit hasiče, popř. zdravé evakuované osoby a vzduch. **Dostatečně se ale neřeší obměna výše uvedených nepostradatelných zásahových automobilů – CAS. Většina z nich je dlouhodobě za hranicí životnosti.** Přestože se investuje do nevybavených vozidel DA, **objem finančních prostředků na obnovu nepostradatelných vozidel CAS se mnoho roků nezměnil a spíše klesá**, jak je uvedeno níže.
2. Paní ministryně uvedla: „*Předpokládám, že jste si dobře vědom výrazného rozdílu, kdy v roce 2011 byla investiční dotace pro jednotky SDH obcí pouze na úrovni 10 mil. Kč*“. Paní ministryně se snažila argumentovat historií, která se jí asi hodila. Ale zapomněla třeba zmínit také z historie, že o rok dříve, **v roce 2010, byla investiční dotace poskytnuta pro obnovu 51 vozidel CAS ve výši 101 mil. Kč.** A třeba **v roce 2007 stát přispěl na obnovu 72 vozidel CAS částkou 144 mil. Kč.** Mohl bych se paní ministryně obdobně zeptat, zda si je dobře vědoma, že v roce 2019, tedy v **době, za kterou odpovídá Vaše vláda, byly alokovány finanční prostředky (dle aktualizovaného pořadníku ze dne 14.6.2019) na obměnu těchto důležitých zásahových automobilů CAS určených pro první výjezd jen pro 38 vozidel CAS v celkové částce 94,8 mil. Kč? Účet Vaší vlády je jasný. Bohužel v roce 2019 bylo pořízeno o 34 ks CAS méně než v roce 2007 (66 %).** Je na místě proto žádat ministryni financí, aby zdůvodnila, proč dlouhodobé zhoršování financování obměny těchto nezbytných vozidel CAS obhájuje kvantitativním pořizováním nevybavených dopravních automobilů?
3. Určitě vítáme zvýšení dotací na neinvestiční výdaje na 100 mil. Kč, které slouží zejména na úhradu výdajů spojených se zásahy uskutečněnými mimo území zřizovatele. Na nutnost jejich zvýšení poukážeme dlouhodobě. Až pro rok 2020 dochází k určitému malému zvýšení, které však není tak jako tak uspokojivé, protože HZS vykalkulovala za započatou hodinu zásahu jednotky PO na částku **5.600,- Kč.** A ani s upravenou dotací se k této částce zdaleka neblížíme (náhrada bude činit i po této korekci jen 6 % skutečných výdajů). Je však zajímavé, že k navýšení došlo i přesto, že ještě 1.11.2019 v rozhovoru pro týdeník 5+2 tisková mluvčí HZS Nicole Studená k uvedené problematice uvedla: „*Více peněz pro zmíněné financování jednotek dobrovolných hasičů není ve střednědobém výhledu k*

dispozici“. Jak jsem dříve uvedl, formou dotace není vhodné tyto náklady kompenzovat. Lepším řešením je forma paušálu jako zavedly na Slovensku. Je to pro obce předvídatelné a sníží se tak i náklady na obsluhu těchto dotací. Není morálně obhajitelné, aby krajské operační středisko HZS vyslalo jednotku SDH obce na místo zásahu a obce musely financovat zásahy svých jednotek v přenesené působnosti státní správy (zásahy mimo svoje území) celý rok. A teprve rok zpětně mohly laskavě žádat o jejich proplacení formou dotací (žádají o to, co si stát u nich objednal), přitom ve skutečnosti získaly jen zlomek těchto výdajů. **Není to tak složité, je to jen o změně jedné vyhlášky č. 247/2001 Sb.** o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

4. Ministryně financí v odpovědi dále uvedla: „*..., že jednotky SDH obcí nejsou jediné, které se svou činností podílejí na bezpečnosti ČR z hlediska fungování integrovaného záchranného systému. Další dotace jsou určeny např. pro Vodní záchrannou službu a pro Horskou službu...*“. Složek působících v systému IZS je mnoho a není fér takto argumentovat. Paní ministryně však směšuje základní složky IZS s ostatními složkami IZS. Jednotky SDH obcí zařazené do plošného pokrytí kraje podle § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému patří mezi čtyři základní složky IZS. Jako jediná základní složka IZS však, vedle HZS ČR, Policie ČR a poskytovatelů ZZS, má financování dlouhodobě **značně podhodnocené. Vodní záchranná služba a Horská služba** je zařazena podle § 4 odst. 2 výše uvedeného zákona mezi **ostatní složky IZS**. Nelze proto mezi tyto složky vkládat jakési rovnítko.
5. „*Jistě víte, že starší technika je od profesionálních hasičů, ale i od podnikových hasičů (např. drážních hasičů), předávána právě jednotkám sborů dobrovolných hasičů obcí*“, uvedla ministryně. To bylo vždy, a to i v dobách před rokem 1989. To není nic nového. Ale není to řešení, kterým by bylo možné vyřešit obměnu zastaralé techniky (mnohaletým zanedbáváním) v objemu miliard korun a není to ani odpověď na slib z vládního prohlášení. Tímto postupem to jistě nebude možné. V ČR je jen jednotek SDH obcí kategorie JPO II a JPO III celkem 1.591 a všech jednotek SDH obcí celkem 6.846. Naproti tomu jednotek HZS je jen 243 (3,5%). Z toho je jasné, že z tohoto zdroje nelze očekávat nějakou zásadní obměnu. A to neberu v úvahu technický stav předávané techniky, na které musí být většinou prováděna repase s nárokem na další finance.
6. Ministryně financí dále uvedla: „*Jistě nelze opomenout, že obce s jednotkami SDH obcí kategorie JPO II a JPO III mají též možnost využít evropských prostředků, konkrétně v rámci Integrovaného regionálního operačního programu 2014+. ...*“. Zapomněla ale uvést, že dotace jsou již na tento účel dávno vyčerpány a že dotace nebyla určena pro všechny obce, které mají zřízenou jednotku SDH obce kategorie JPO II a JPO III. Dne 15.8.2018 v rámci jednání s bývalým ministrem vnitra panem Mgr. Lubomírem Metnarem, kterou jste sám, pane premiére, pomáhal sjednávat, zástupce HZS uvedl, že z výše uvedeného programu mohly obce čerpat a že v tomto operačním programu bylo dostatek finančních prostředků. Na místě jsme ale dokázali, že to není pravda, že některé obce s rozšířenou působností nebyly do možnosti čerpání dotací vůbec zařazený. Například u nás se jednalo konkrétně o města Neratovice a Kralupy nad Vltavou. A to i přesto, že jeden z programů byl určen pro území se zvýšeným rizikem mimořádných událostí způsobených haváriemi nebezpečných látek. Je proto smutné, že po zásahu HZS ČR zřizovatelé jednotek SDH obcí v působnosti těchto měst nemohly žádat o příspěvek na techniku, i když mají v sousedství chemické továrny.
7. Ministryně financí k plošnému pokrytí **bohužel uvedla opět nepřesnou a nesprávnou informaci:** „*Vláda přijala svým usnesením č.646/1996 Sb. systém plošného pokrytí území republiky, který garantuje dostupnost včasného zásahu jednotkami na území ve vazbě na nebezpečí, které zde objektivně je. To je vyjádřeno dojezdem jednotek na místo katastru obce v časových normativech dostavení se na místo mimořádné události od 5 do 20 minut dle přílohy zákona o požární ochraně.*“ **Až v roce 2000 byla zákonem přijata garance státu plošného pokrytí území stanoveným počtem jednotek požární ochrany včetně doby jejich dojezdu na místo mimořádné události, a to konkrétně zák. č.237/2000 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (zákon o PO) a který stanovil Základní tabulku plošného pokrytí. Doby dojezdu však podle této tabulky **nejsou****

v rozmezí od 5 do 20 minut, jak uvedla ministryně financí. **Doba dojezdu je stanovena** podle stupně nebezpečí obce **v rozmezí do 7 minut** (stupně I A a I B) **až do 25 minut** (pro stupeň IV A).

A zde jsme u jádra věci. Přestože jednotky SDH obcí zabezpečují v přenesené působnosti státní správy nejméně 2/3 plošného pokrytí území ČR, mají však nejmenší rozpočet. Stát se na jejich financování podílí zcela nedostatečně. Pro srovnání dvě čísla. **Rozpočet HZS činil v roce 2018 celkem 11,455 mld. Kč** (243 jednotek požární ochrany), ale **výdaje na činnost všech 6.846 jednotek SDH obcí** byly v tomto roce **jen 3,7 mld. Kč**.

8. S výše uvedeným souvisí i další problematický argument ministryně financí: *„...profesionální jednotky Hasičského záchranného sboru České republiky, které tvoří procentně 3,4% všech jednotek požární ochrany, realizují 67% zásahů na území České republiky za udržení 24 hodinové akceschopnosti.“* **Jedná se o jednostrannou informaci, která nemůže být objektivní, protože jednotky SDH obcí ve většině případů neovlivní, zda budou či nebudou povolány.** O tom rozhoduje operační středisko HZS (viz §11 odst. 1 vyhl. 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany). Máme informace, že **ne vždy jsou jednotky SDH obcí povolávány**, např. i když je událost na území jejich zřizovatele. Tak nízké číslo účasti u zásahu lze přičíst i k samotnému financování jednotek, a hlavně k vykazování jejich činnosti. Ale k tomuto číslu je nutné dosadit finance. Očekával bych proto, že ministryně financí si nejdříve udělá analýzu i s porovnáním na okolní země (např. výdaje k HDP, počty událostí na obyvatele, na km² apod.) a teprve potom začne dělat závěry. **Není to nic proti HZS, ale toto téma otevřela sama ministryně financí** a je proto nutné ho osvětlit i z jiného úhlu pohledu. Například **průměrný náklad na jednu jednotku HZS v roce 2018 činil 29.531 tis. Kč, oproti tomu náklad na jednu jednotku SDH obce činil 550 tis. Kč (tj. jen 1,8 %).** **Daňové poplatníky by mělo zajímat, proč jsou jednotky SDH obcí tak málo využívány.** Například při nedávné vichřici Sabine byla jednotka SDH obce, i když byla v pohotovosti, povolána až za více jak 4 hodiny v důsledku údajného přetížení krajského operačního střediska. Pochybnosti o kvalitním fungování systému povolávání jednotek lze mít také v souvislosti s událostí ve Vejprtech (např. nepovolání německých hasičů, prezentace dostatku sil a prostředků v čase podle poplachových plánů). Systém by měl umět zvládat i takovéto mimořádné situace. Naopak ve Vejprtech i při vichřici Sabine se ukázala nepostradatelnost dobrovolných jednotek.
9. Ministryně financí uvedla, že *„...odpovědní členové vlády aktivně jednají S nejpočetnějším spolkem – Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska, kde má zastoupení více jak 350 tis. členů, z toho cca 70 tis. členů je i v jednotkách SDH obcí.“* Podstatní pro jednání jsou ale **zřizovatelé jednotek SDH obcí, a hlavně my velitelé, kteří odpovídáme zřizovatelům podle § 71 odst. 2 zákona o PO za připravenost a činnost nám podřízené jednotky.** K uvedeným členům zařazeným v jednotkách SDH jen tolik, že je zde opětovně uvedena nepřesná informace. K 31.12.2018 bylo v jednotkách SDH obcí zařazeno celkem **68.463 a jejich počet meziročně klesá** (od roku 2010 klesl tento počet o necelých 5.000 členů), **aniž by byla přijata nějaká opatření.** Z tvrzení ministryně vyplývá, že by měli být všichni členové jednotek SDH členy SH ČMS. Ale to nemůže být pravda, protože členové v jednotkách SDH obcí nejsou jen členy SH ČMS, ale také jsou členy např. České hasičské jednoty, Moravské hasičské jednoty, samostatně registrovaných sborů (není jich málo) nebo jsou v jednotkách členové, kteří nejsou v žádném spolku.
10. K zákonu o požární ochraně jen tolik, že již měl být změněn dávno zejména s ohledem na samotné hasiče v jednotkách. Jak jsme již dříve navrhovali, bylo by na místě ze zákona vyčlenit část čtvrtou týkající se jednotek požární ochrany a přijmout samostatný zákon i s ohledem na připomínkové řízení, které bude komplikované v případě jeho předložení v současném rozsahu. Jsme připraveni se věcně podílet na jeho tvorbě.
11. Závěrem mi ministryně financí doporučila, abych se s mými podněty obrátil přímo na Ministerstvo vnitra, popř. na Hasičský záchranný sbor České republiky. Ale pane premiére, to jsme již učinili. **Konkrétně dne 19.3.2019 v 10:19 hod.,** kdy jsme se písemně obrátili na Kancelář ministra vnitra, po předběžné osobní dohodě s panem ministrem v Poslanecké sněmovně a též po skončení bezpečnostní

konference v Plzni a požádali jsme jej o osobní projednání našich podnětů. Osobní schůzka nám byla přislíbena. Byla nám ale doručena odpověď tohoto znění: *„Přeji dobrý den, jménem pana ministra Jana Hamáčka mi dovoluete poděkovat za Váš email. Díář pana ministra však bohužel momentálně neumožňuje schůzku realizovat. Jakmile se nějaký termín uvolní, obratem Vás budeme kontaktovat. Děkuji za pochopení. S pozdravem Mgr. Lucie Drahošová, vedoucí odd. protokolu a podpůrných činností. Takže jako slušní lidé zatím čekáme, a proto i z důvodu nečinnosti pana ministra jsme si dovolili obrátit se přímo na Vás, pane premiére.*

Vážený pane premiére,

nechtěl jsem Vás touto agendou obtěžovat, ale odpověď, kterou jsem obdržel Vaším jménem od paní ministryně financí, obsahuje vady a zásadní nepřesnosti, na které jsem Vás chtěl upozornit. V odpovědi zcela chybí např. postup, jaká opatření budou přijata k řešení dlouhodobých problémů jednotek SDH obcí.

Jsmo sice dobrovolní hasiči, ale řada z nás vystudovala a pracuje v různých oborech a významných pozicích, drtivá většina z nás výkon služby v jednotce vykonává bezúplatně s vědomým možných rizik na rozdíl od těch úředníků, kteří vypracovali tak nekvalitní odpověď. Nezasloužíme, aby se fakta různě překrucovala a vydávalo se za úspěch to, co úspěchem ve skutečnosti není.

Děkuji za Váš čas a doufám, že Váš slib daný voličům splníte a že se zasadíte o skutečné zlepšení podmínek pro výkon služby v jednotkách SDH obcí. Jsme připraveni ke konstruktivnímu jednání.

V Chlumíně dne 15.2.2020

Ing. Ján Chlebo
velitel jednotky SDH obce

Příloha – Odpověď místopředsedkyně vlády a ministryně financí